

En likvärdig förskola för alla barn – innebörder och indikatorer (Vetenskapsrådet 2015)

(Ur ovanstående skrift)

Syftet med denna kunskapsöversikt är att ge en bred bild av forskning om förskolans likvärdighet. Översikten har initierats och tagits fram i samarbete med Skolverket, som tillsammans med Vetenskapsrådet har finansierat arbetet.

Vad kan forskningen säga om vad som utmärker en hög kvalitet i förskolan? En slutsats som kan dras utifrån en läsning av studierna i denna forskningsöversikt är att interaktion och samspel mellan förskolepersonal och barn är viktigast för barns lärande och utveckling. Kvaliteten i förskoleverksamheten avgörs i det konkreta mötet med barnet.

Studierna tyder på att det är de pedagogiska processerna i förskolan som bör fokuseras, medan strukturfaktorer kan ses som möjliggörande av eller hinder för en god kvalitet i de pedagogiska relationerna.

Ovanstående redovisning har beskrivit processkvalitet och pedagogiska relationer som de viktigaste områdena att fokusera i en likvärdig förskola.

Det finns motstridiga resultat i äldre forskning om vilken betydelse personaltäthet och barngruppernas storlek har för den pedagogiska kvaliteten i förskolan. I beräkningar av kostnadseffektivitet pekar Bremberg (2007) på att en ökning av personaltäthet inte är kostnadseffektivt i förhållande till effekterna. Det mest kostnadseffektiva skulle istället vara att satsa på högskoleutbildad personal samt fortbildning av existerande personal. Personaltäthet och barngruppernas storlek har betydelse för kvaliteten men det finns en rad andra faktorer som är betydelsefulla i sammanhanget, framför allt barngruppernas sammansättning, personalens kompetens och lokalernas storlek och beskaffenhet (Skolverket, 2003). Rosenqvist (2014) pekar på att barngruppernas storlek skapar olika villkor och ramar som inverkar på barns välmående, lek och lärande samt arbetslagets arbetsvillkor, där till exempel den stora barngruppen skapar tidsbrist medan den lilla skapar plustid. Ur likvärdighetssynpunkt innebär det att barngruppernas storlek får viktas i relation till andra parametrar.

En aspekt som sällan förekommer i forskningen om villkor för en hög kvalitet, är förskolepersonalens möjligheter till planering, utvärdering och diskussioner om sitt arbete. När personal själva får värdera kvalitet i förskolan så har kvaliteten i deras arbete ett klart samband med planeringstid (Wertfein, Spies-Kofler & Becker-Stoll, 2009), eftersom det berör grunderna för att kunna utveckla, planera inför och utvärdera sin verksamhet.

Likväl är det uppenbart att den fysiska miljön påverkar vilka aktiviteter som kan göras, barnens möjligheter till rörelse, lek och avskildhet (Berkhuizen, 2014; Björklid, 2005; Eriksson Bergström, 2013). Till exempel har storleken på ett rum en direkt påverkan på hur många barn som kan vistas där eller vilka aktiviteter som kan genomföras (de Jong, 2010).

Flera av studierna i denna forskningsöversikt betonar att kontinuerlig professionell kompetensutveckling genom fortbildningsinsatser är nödvändig för att öka kvaliteten i förskolan.

https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25a76/1555422970243/En-likvaerdig-foerskola_VR_2015.pdf